

===== Meşru Yanlış =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <>

İnsanlar bir arada yaşadıklarında menfaat çatışması kaçınılmaz. İktidar gücünün, bu menfaat çatışmalarını düzenlemek ve insanları bu çatışmaların getirdiği kayıplardan uzak tutmak gibi bir görevi var. Hatta tek görevi bu bile diyebiliriz.

Menfaat çatışmaları pek çok yönüyle haksız menfaatten daha büyük zarara sebep olabilir, ancak bu konuyu başka bir zamana saklayalım.

Meşru yanlış, işte bu menfaat çatışmalarının engellenmesi için iktidar gücünün kullandığı ve normal şartlar altında ahlaken tasvip edilemez faaliyetler. İktidarın silah gücü olması ve bunu belli durumlarda kullanması, mesela böyle bir meşru yanlıştır. İnsanların ölümüyle sonuçlanacak herhangi bir çatışma, iktidar tarafından da gerçekleştirilse yanlıştır ancak iktidar bu yanlış yapabilmek gücünü elinde tutar, çünkü böyle bir gücünün olmayışı, daha büyük yanlışlara *yol açabilir*.

Bu örnekler çoğaltılabilir, iktidarın vatandaşlarını takip edebilmesi, onları yargılaması ve ceza verebilmesi, vergi alması bu tür meşru yanlışlardır. Herhangi bir vatandaşın yapması durumunda suç veya ahlaksızlık sayacağımız pek çok faaliyeti, iktidara meşru görmemizin temelinde bu anlayış yatar.

İktidar gücündeki tekamül, meşru yanlışların azalmasını gözetir. Umran bu meşru yanlışların iktidarcı da yapılmaması yoluyla yürür. Bununla beraber buradaki tekamül, vatandaşın tekamülüyle ortak yürümelidir; eğer şiddet ve terör, halk için bir *çözüm yolu* gibi görünüyorsa, iktidarın düzenleyici şiddetten vazgeçmesini beklemek toplumun çözülmesini savunmak demektir. Meşru bir yanlış olan düzenleyici şiddeti eleştirip, halkın şiddet *hakkı* olduğunu savunmak, bir iktidar eleştirisinden çok, iktidarı çözmeye yönelmiş bir ajitasyondur.

Bu sebeple iktidarın yapabileceği yanlışlardan, neyin meşru, neyin gayrimeşru olduğunu düşünürken, karar verici bir kriter aramak durumundayız. Bu kriter tabii ki iktidarın yönetmeye heveslendiği halkın değerleri ve *yönetilebilirliği* ile alakalıdır.

İnsanları yönetmenin temelinde, onlara kazandırma/kaybettirme gücü yatar. Bir iktidar kazandırma/kaybettirme gücü ölçüsünde iktidardır. İnsanların neyi kazanç/kayıp görecekleri ise ekonomik, sosyal ve manevi durumlarına göre değişir. İktidar insanların kazanç görmedikleri bir şeyleri onlara *kazandırmaya* uğraşarak veya kayıp görmedikleri konularda *kayıplar* yaşatarak onları yönetmeye devam edemez.

Meşru yanlış, iktidarın bu kazanç/kayıp dengesini hangi noktada aradığıyla ilgilidir. İnsanlara kazandırma yönünde değil, kaybettirme yönünde politika geliştiren ve gücünü bundan alan bir iktidar, zalim bir iktidardır ve insanlara bir faydası yoktur, yokluğu varlığından iyidir.

Bu sebeple meşru yanlışı ölçüsünü bu çizgide aramak gerek. Eğer iktidar yaptığı ahlaki yanlışlarla insanlara kaybettirdiğinden fazlasını kazandırıyor, bu yanlışların meşruiyetini kabul edebiliriz. İdeal durumda, insanların adem-i iktidar durumundaki ekonomik, sosyal ve manevi kazançlarına eşit bir kazanç oluşturabilmelidir. Normal şartlar altında bu mümkün değildir, çünkü iktidar hem ekonomik, hem sosyal artı değer bir kısmını toplayarak yaşar. Bununla beraber bu ideal duruma yaklaşabilen iktidarın, adil bir toplum oluşturduğundan bahsedebiliriz.

Meşru yanlış, iktidarı kabul etmiş insanların ekonomik, sosyal ve manevi kazanç/kayıp mukayeselerini pozitif ve doğru sürükleyebilecek yanlışlardır diyebiliriz. Bu elbette insanların değer sistemleriyle alakalıdır ve toplumdan topluma değişkenlik gösterir.

Buraya kadar, iktidarın yeknesak bir toplumdaki yegane iktidar olduğunu kabul ettik. Modern toplumlarda ekonomik, sosyal ve manevi kazanç/kayıp anlayışları farklı pek çok toplumdakı yaşar ve çok sayıda ekonomik, sosyal, idari, yerel ve genel iktidar mevcuttur. Bununla beraber birçok durumda, iktidar türlerinin bağlı olduğu çivi hükümler devlettir ve diğer iktidar türleri gücünü bu devletten alır.

Hükümler devletin dışındaki iktidar türlerinin meşru yanlış yapabilmesi ancak devletin izin verdiği ölçüdedir ve aynı kriterlere bağlı kabul edilebilir. Misalen bir belediyenin kamulaştırma yapması meşru bir yanlıştır ve meşruiyet ölçüsü olarak, konuyla ilgili tarafların kazanç/kayıp mukayeselerini ele alabiliriz.

İkinci mesele olan iktidarın farklı ekonomik, sosyal ve manevi kazanç/kayıp anlayışlarına sahip toplumlara hitap etmesi meselesi ise, daha girift bir meseledir. Bu konuyu müstakilen tartışmayı tercih ederim.